

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Šárky Petrové a soudců JUDr. Marie Kubištové a JUDr. Jiřího Petržálka ve věci žalobce **J. C.**, nar. xxx, bytem [REDAKCE], [REDAKCE]. xxx, proti žalované **České republice – Ministerstvo spravedlnosti ČR**, IČ: 000 25 429, se sídlem v Praze 2, Vyšehradská 16, o zaplacení částky 150.000 Kč s příslušenstvím, o odvolání žalované proti rozsudku Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 20. 9. 2011 č. j. 10C 68/2010-77, **t a k t o :**

- I. Rozsudek okresního soudu **s e p o t v r z u j e .**
- II. Žalovaná je povinna nahradit žalobci do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku náklady odvolacího řízení v částce 35.816 Kč.

O d ů v o d n ě n í :

Okresní soud shora citovaným rozsudkem uložil žalované povinnost zaplatit žalobci částku 150.000 Kč do 15 dnů od právní moci rozhodnutí a v téže lhůtě mu nahradit náklady řízení v částce 41.160 Kč k rukám právního zástupce. Žalobce se domáhal zaplacení žalované částky z titulu nároku na náhradu nemajetkové újmy způsobené nezákonným rozhodnutím.

Uvedl, že proti němu bylo zahájeno a po dobu 9 měsíců vedeno nedůvodně trestní řízení. Usnesením Policie České republiky, Krajské ředitelství policie [REDAKCE] kraje, č. j. xxx ze dne 31. července 2009 bylo podle ustanovení § 160 odst. 1 trestního řádu zahájeno trestní stíhání žalobce pro trestný čin pohlavního zneužívání dle ustanovení § 242 odst. 1, 2 trestního zákona, kterého se měl dopustit jednáním blíže popsáním v tomto usnesení. Proti tomuto usnesení byla ze strany obhájce obviněného dne 27. 8. 2009 podána stížnost. Usnesením ze dne 5. 10. 2009 byla státním zástupcem Okresního státního zastupitelství stížnost proti zahájení trestního stíhání zamítnuta jako nedůvodná. Po provedeném dokazování v rámci hlavního líčení vynesl Okresní soud v Hradci Králové zprošťující rozsudek ohledně skutku, pro který bylo vůči žalobci zahájeno trestní stíhání. Došlo tedy k vydání nezákonného rozhodnutí v podobě usnesení o zahájení trestního stíhání, když žalobce byl následně obvinění zproštěn. Trestní stíhání bylo proti němu vedeno na svobodě. Po celou dobu trestního stíhání se však nemohl stýkat se svými dětmi, protože jinak by mu hrozilo vzetí do vazby pro případné ovlivňování svědků. Tím zcela ztratil kontakt se svými dětmi,

kteří jsou nyní pod vlivem matky a jejího zájmu o [redacted] církev. Po ukončení trestního stíhání jeho děti zcela ztratily zájem o kontakt s ním. Nezákonným rozhodnutím tak bylo zásadně zasaženo do jeho práva na nedotknutelnost osoby a jejího soukromí, zaručeného Listinou základních práv a svobod, včetně práva na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života. Nezákonně bylo také zasaženo do základních práv, které chrání ústavní pořádek České republiky. Za přiměřené zadostiučinění považoval částku 150.000 Kč. Ministerstvo spravedlnosti jeho žádost o odškodnění odmítlo. Žalovaná namítala, že podání trestního oznámení na žalobce a následné trestní stíhání bylo pouze vyvrcholením snahy matky jeho dětí o zamezení styku dětí s otcem. V období před zahájením trestního stíhání a po vstupu matky do [redacted] společenství se s dětmi stýkal méně, jejich matka se kontaktům snažila zabránit a výrazně je omezovat. Vztahy žalobce s dětmi byly narušeny již v období před zahájením trestního stíhání. Poukázala na to, že výpovědi svědků [redacted] a [redacted] bylo zjištěno, že se o trestním stíhání žalobce dověděli od něho, v podstatě neznali ani podstatu obvinění, podepsali prohlášení a na celou záležitost zapomněli. Čest a důstojnost žalobce v jejich očích nebyla nijak snížena. Zdůraznila, že je právem i povinností státu zajišťovat ochranu společnosti skrze vyšetřování podezření ze spáchání trestné činnosti a jednotlivec je povinen v určitém rozsahu omezení z toho vyplývající snášet. Bylo povinností orgánů činných v trestním řízení náležitě vyšetřit podezření ze spáchání trestného činu, ze kterého byl žalobce obviněn. Žalobce nebyl vazebně stíhán, neutrpěla jeho společenská vážnost, nebyl dotčen jeho pracovní život (žalobce uvedl, že pracoval pouze brigádně). V průběhu trestního stíhání nedošlo k žádným excesům při výkonu veřejné moci, trestní stíhání proběhlo zcela standardním způsobem a v přiměřené lhůtě. Žalobci se nepodařilo prokázat, že by trestní stíhání zasáhlo žalobce a jeho osobní a pracovní život víc, než bývá obvyklé. Proto dovozovala, že odpovídající formu odškodnění představuje konstatování nezákonnosti trestního stíhání žalobce. Mezi účastníky není sporu o skutečnostech tvrzených žalobcem v žalobě ohledně vznesení obvinění a vydání zprošťujícího rozsudku, jímž byl žalobce coby obžalovaný podle § 226 písm. a) tr. řádu zproštěn obžaloby pro skutek spočívající v tom, že dne 24. 7. 2009 v době kolem 17.30 hodin v [redacted] na [redacted], při koupání ve vířivém bazénu a bazénu s vlnobitím v prostorách [redacted] [redacted], osahával přes plavky v oblasti přirození nejméně ve třech případech svého nezletilého syna [redacted] [redacted], nar. xxx a nejméně ve čtyřech případech nezletilého syna [redacted] [redacted], nar. xxx, v čemž byl spatřován trestný čin pohlavního zneužívání podle § 242 odst. 1, 2 trestního zákona účinného do 31. 12. 2009, neboť nebylo prokázáno, že se stal skutek, pro nějž je obžalovaný stíhán. Okresní soud uzavřel, že předmětem sporu zůstalo, zda odpovídající formu odškodnění představuje konstatování nezákonnosti trestního stíhání žalobce či zda jsou dány podmínky i pro poskytnutí přiměřeného finančního zadostiučinění a v jaké výši, zda je možné nahradit nemajetkovou újmu vzniklou zahájením nebo vedením trestního řízení, pokud žalobce nebyl stíhán vazebně, věc nebyla medializována, ani nebyl vynesena trest. Výpovědi svědkyně [redacted] [redacted], sestry žalobce, měl okresní soud prokázáno, že byla informována o vztazích mezi bývalými manželi C. a vztazích žalobce k dětem narozeným z manželství. Žalobce měl zájem se po rozvodu manželství s dětmi stýkat a bývalá manželka mu to umožňovala. Postupně došlo k omezování těchto styků, a to zejména poté, co se matka stala [redacted] a chtěla děti přetáhnout na svoji stranu. Žalobce velmi těžce nesl obvinění v trestním řízení, chodil k ní a svěřoval se jí se svými obavami. Děti teď o otce zájem nemají, je to výsledkem více skutečností. Kromě toho, že byl žalobce neprávem obviněn, děti jsou již v současné době větší, stydí se za otce proto, že je [redacted] původu, stydí se i matka a děti zřejmě nemají

zájem se s ním stýkat. Dále měl okresní soud prokázáno, že nezl. děti, ■■■, nar. xxx, ■■■, nar. xxx, a ■■■, nar. xxx, byly pro dobu po rozvodu manželství rodičů svěřeny do výchovy matky rozsudkem Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou č. j. P 78/2001-46 ze dne 22. 11. 2001 a otci bylo stanoveno výživné. Manželství ■■■. ■■■ a J. C. uzavřené dne 19. 11. 1993 bylo rozvedeno rozsudkem ze dne 27. 3. 2002, který nabyl právní moci 9. 5. 2002. Manželství bylo rozvedeno kromě jiného v důsledku dlouhodobých rozporů mezi manželi způsobených také rozdílnými názory na výchovu dětí. Obsahem spisu Okresního soudu v Hradci Králové sp. zn. P 495/2002 bylo prokázáno a mezi účastníky není o tom sporu, že styk žalobce jako otce s jeho nezletilými dětmi nebyl upraven soudně. Okresní soud měl dále prokázáno, že po dobu 9 měsíců, kdy byl žalobce nedůvodně trestně stíhán, jeho kontakt s dětmi neprobíhal vůbec. Žalobce se bál, že pokud by se s dětmi setkal, byl by vzat do vazby, protože by hrozilo ovlivňování svědků, to měl prokázáno výpovědi žalobce. Soud uvěřil i výpovědi žalobce o tom, že mu takové řešení doporučil policista, neboť s ohledem na zákonná ustanovení trestního řádu by mohl být naplněn skutečně vazební důvod, nebezpečí, že by mohl obviněný ovlivňovat svědky (67 písm. b/ trestního řádu). Po ukončení trestního stíhání se již žalobce s dětmi nestýkal. Děti zcela ztratily o kontakt se žalobcem zájem. Neměl prokázáno, že by žalobce utrpěl újmu na své pověsti u svědků ■■■. ■■■ a ■■■. Okresní soud zdůraznil, že žalovaná byla při jednání opakovaně konkrétně poučena dle § 118a o. s. ř., včetně povinnosti tvrdit a prokázat, z jakého důvodu se domnívá, že postačí omluva bez finančního zadostiučinění. Okresní soud citoval ust. § 1, 2 a § 3 zák. č. 58/1969 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou rozhodnutím orgánu státu nebo jeho nesprávným úředním postupem a § 1, § 2 a § 31a zák. č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. V dalším se zabýval právním vývojem nároku na imateriální újmu, v té souvislosti odkázal na nálezy Ústavního soudu ze dne 4. května 2005 sp. zn. Pl. ÚS 16/04 a ze dne 13. července 2006 sp. zn. I. ÚS 85/04. Připomněl, že zanesení nároku na imateriální újmu z titulu nezákonného rozhodnutí či nesprávného úředního postupu do našeho právního řádu je implementací článků 5 odst. 5 a 41 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod. Poukázal též na důvodovou zprávu k zákonu č. 160/2006 Sb. Zdůraznil, že Ústavní soud se mnohokrát zabýval povahou trestního stíhání a jeho zásahem do základních lidských práv a svobod a vyslovil názor, že „trestní stíhání a z něho vzešlý trest představují vážný zásah do osobní svobody jednotlivce a vyvolávají i další negativní důsledky pro osobní život a životní osud jednotlivce“ (viz nálezy sp. zn. IV. ÚS 335/05, sp. zn. I. ÚS 554/04, sp. zn. IV. ÚS 428/05). Dodal, že závěr, že za takové porušení proto jednotlivci přísluší náhrada za nemateriální újmu vyvolanou ve sféře jeho osobnostních práv, byl později potvrzen v rozhodnutích sp. zn. II. ÚS 247/07 a sp. zn. III. ÚS 795/08. Připomenul též závěry z judikatury Ústavního soudu spočívající v tom, že zákonný postup orgánů činných v trestním řízení není neoprávněným zásahem, avšak i v těchto případech nesmí být překročeny zákonné meze. Je třeba odlišit situace, kdy zásah již není legitimizován veřejným zájmem (viz např. usnesení ze dne 22. 2. 2006 sp. zn. II. ÚS 202/05, usnesení ze dne 14. 4. 2006 sp. zn. III. ÚS 177/06, nálezy ze dne 19. 6. 2007 sp. zn. II. ÚS 247/07, nálezy ze dne 11. 10. 2006 sp. zn. IV. ÚS 428/05, či usnesení ze dne 5. 10. 2007 sp. zn. III. ÚS 615/06). Poukázal též na řešení spravedlivého zadostiučinění v judikatuře ESLP, připomněl např. rozsudek ze dne 29. června 2004, stížnosti č. 8803-8811/02 a 8815-8819/02 v případě D. a ostatní proti Turecku, rozsudek ze dne 8. 2. 1996, stížnost č. 18731/91 v případě M. proti Spojenému království. Zdůraznil, že z hlediska vnitrostátního práva a judikatury se určením výše zadostiučinění zabýval Nejvyšší i Ústavní soud ČR, např. Ústavní soud v rozhodnutí sp.

zn. I. ÚS 85/04 ze dne 13. července 2006. Citoval z nálezu sp. zn. III. ÚS 1318/11, který přímo pojednával o odškodnění z titulu nesprávného postupu v trestním řízení vedeném proti stěžovateli, jenž byl zproštěn obžaloby v plném rozsahu a odkázal též na nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 562/11 ze dne 21. června 2011. Okresní soud uzavřel, že požadavky žalobce jsou přiměřené, jde nepochybně o náhradu za takové zásahy do práv žalobce, které nejdou odstranit jinými prostředky, přičemž požadovaná výše nároku splňuje kompenzační funkci. K námitkám žalované, že trestní oznámení na žalobce a následné trestní stíhání bylo pouze vyvrcholením snahy matky jeho dětí o zamezení styku dětí s otcem a že vztahy žalobce s dětmi byly narušeny již v období před zahájením trestního stíhání, zdůraznil, že právě tato skutečnost měla a mohla vést orgány činné v trestním řízení k přiměřené opatrnosti při posuzování trestního oznámení podaného matkou dětí, a to včetně okolností, za kterých mělo údajně k pohlavnímu zneužívání otcem dojít. Mělo se tak údajně stát při koupání ve vířivém bazénu a bazénu s vlnobitím v prostorách [REDAKCE], kde byla přítomna řada jiných lidí. K nezákonnému trestnímu stíhání došlo ve velmi citlivém věku dětí, kdy se stávají kritickými vůči vlastním rodičům. Pokud v tomto citlivém věku získali negativní informace o svém otci, přinejmenším podezření z jeho závadného chování, nepochybně to jejich vztah k němu s ohledem na jejich věk muselo ovlivnit, i když později se toto podezření ukázalo jako nepravdivé. Přestože tedy současný stav, kdy se otec s dětmi vůbec nestýká, byl ovlivněn více okolnostmi, nezákonné trestní stíhání se na něm podílelo výrazným způsobem. Do té doby kontakt s dětmi probíhal, i když již v menším rozsahu než v minulosti, po zahájení trestního stíhání zcela ustal a již se neobnovil.

Proti tomuto rozsudku podala včas odvolání žalovaná. Zdůraznila, že okresní soud správně zjistil skutkový stav, ale nesprávně posoudil vznik nemajetkové újmy na straně žalobce, přiznaná výše zadostiučinění je přemrštěná, neodpovídá soudní praxi a okolnostem případu. Připomněla, že žalobcem uplatněný nárok je dovozován z ust. § 31a zák. č. 82/1998 Sb. a z ustálené judikatury, která považuje zahájení trestního stíhání za odpovědnostní titul svého druhu, řídící se podmínkami vzniku odpovědnosti státu analogicky odvozenými z ust. § 9 cit. zák. Při stanovení výše zadostiučinění se proto nelze opřít o judikaturu Evropského soudu pro lidská práva, neboť právo na zadostiučinění za takový postup veřejné moci nevyplývá z Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, ale z národního právního řádu. Namítala, že judikáty, na něž odkázal okresní soud, se týkají případů odškodnění za neoprávněné zadržení nebo zatčení, avšak posuzovaný případ se týká poskytnutí odškodnění za trestní stíhání, které skončilo zprošťujícím rozsudkem. Žalobce v daném případě nebyl vůbec vazebně stíhán, proto odkaz na judikaturu ESLP není příležitý. Uvedla, že v drtivé většině jsou žaloby na zadostiučinění za nemajetkovou újmu zamítány. Jako základní kritérium újmy, která je obviněnému způsobena, soudy akcentují samotné trvání trestního stíhání, s ním spojené zásahy do osobní sféry poškozeného, jako jsou subjektivní nejistota z probíhajícího trestního procesu, dopady na dobrou pověst poškozeného či vlivy na jeho osobní nebo profesní život. Soudy ve většině případů shledávají konstatování nezákonnosti trestního stíhání dostatečnou kompenzací vzniklé nemajetkové újmy. Zadostiučinění v penězích je přiznáváno pouze v případech, kdy probíhající trestní stíhání výrazněji zasáhlo do života obviněného. Přihlíží se k tomu, zda byl obviněný vazebně stíhán, zda byl případ medializován, jaké následky trestní stíhání zanechalo na rodinném a pracovním životě obviněného, na jeho pověsti a zdravotním stavu. V případě, že nezákonné trestní stíhání výrazně zasáhlo do života obviněného, soudy poskytují zadostiučinění v penězích,

jehož výše se pohybuje kolem 2.000 Kč za měsíc trvání trestního řízení. Připomněla výpovědi svědků ■. a ■., z nichž vyplynulo, že pověst žalobce nebyla trestním stíháním dotčena. Poukázala též na výpověď svědkyně ■., podle které vztahy mezi matkou dětí a žalobcem byly narušeny dávno před zahájením trestního stíhání, nyní se žalobce s dětmi nestýká, protože děti o návštěvy otce nemají zájem. Zdůraznila, že z dokazování vyplynulo, že podnětem k zahájení trestního stíhání bylo trestní oznámení podané matkou dětí. Dovožovala, že trestní stíhání bylo pouze vyvrcholením napjatých vztahů mezi žalobcem a jeho bývalou manželkou. Připomněla, že trestní stíhání žalobce trvalo necelých devět měsíců, s dětmi žalobce přerušil kontakt na radu svého zástupce. Dodala, že žalobcem specifikovaná újma způsobená trestním stíháním je zcela přiměřená veřejnému zájmu na vyšetření a potrestání pachatelů trestných činů. Požadovala, aby byl rozsudek okresního soudu změněn a žaloba zamítnuta.

Žalobce s rozsudkem okresního soudu souhlasil a navrhl jeho potvrzení. Uvedl, že před zahájením trestního stíhání jeho styk s dětmi probíhal celkem pravidelně, byť jeho vztah s dětmi nebyl optimální. Trestním stíháním byl styk a vztah otce s dětmi přerušen a k obnovení již nedošlo. Namítal, že orgány činné v trestním řízení měly věc řešit mnohem efektivněji.

Odvolací soud o odvolání žalované rozhodl již dříve rozsudkem ze dne 18. 1. 2012 č. j. 21Co 604/2011-107, kterým byl rozsudek okresního soudu změněn a žaloba zcela zamítnuta, když odvolací soud na základě skutkových závěrů okresního soudu uzavřel, že pokud došlo k poškození či ztrátě vztahu mezi otcem a jeho dětmi, nebylo výlučnou příčinou této skutečnosti trestní stíhání žalobce, ale zejména postup matky nezletilých (činila žalobci potíže při styku s dětmi a toto její konání vyvrcholilo až podáním trestního oznámení) a nekonáním žalobce (nezajistil si vymahatelnost svého práva na kontakt s dětmi, ač to bylo v jeho možnostech).

K dovolání žalobce byl uvedený rozsudek krajského soudu rozsudkem Nejvyššího soudu ČR ze dne 4. 9. 2013 č. j. 30 Cdo 1891/2012-139 zrušen a věc byla vrácena krajskému soudu k dalšímu řízení. Nejvyšší soud uzavřel, že konstatování porušení práva je formou zadostiučinění, při které stát prostřednictvím orgánu veřejné moci uzná, že jeho postupem k zásahu do práv poškozeného a v důsledku toho ke vzniku nemajetkové újmy došlo. Pokud v odůvodnění zprošťujícího rozsudku takové konstatování absentuje, nelze uvažovat o tom, že by se samotným zproštěním obžaloby dostalo poškozenému satisfakce odpovídající konstatování porušení jeho konkrétního práva nebo práv v důsledku trestního stíhání. Vytkl odvolacímu soudu, že se obsahem zprošťujícího rozsudku v naznačeném směru nezabýval a jeho právní posouzení žalovaného nároku z hlediska formy odškodnění nemajetkové újmy žalobce je proto neúplné a tudíž nesprávné. Připomněl obecná kritéria, která mohou pravidelně indikovat rozsah způsobené nemajetkové újmy ve věcech nároků na náhradu nemajetkové újmy způsobené rozhodnutím o zahájení trestního stíhání, jestliže takové trestní stíhání neskončilo pravomocným odsuzujícím rozsudkem, která vymezil v rozhodnutí z 27. 6. 2012 sp. zn. 30 Cdo 2813/2011. Konstatoval, že odvolací soud kritéria pro stanovení odškodnění u nezákonného trestního stíhání uvedl v napadeném rozsudku v zásadě v souladu s citovanou judikaturou, nevypořádal se však s námitkou žalobce, že se v průběhu trestního stíhání nemohl stýkat se svými nezletilými dětmi, neboť by tím naplnil vazební důvod podle § 67 písm. b) tr. řádu. Zdůraznil, že dané posouzení je zásadní nejen z hlediska podílu

odloučení žalobce od jeho dětí v době trestního stíhání na jejich následné vztahy, ale i z hlediska zásahu do rodinného života žalobce po dobu trestního stíhání.

Odvolací soud po vrácení věci z podnětu odvolání znovu přezkoumal napadený rozsudek včetně řízení, které jeho vydání předcházelo, a po provedení dále uvedených důkazů dospěl k závěru, že odvolání žalované není důvodné.

Z výpovědi žalobce vyplynulo, že s dětmi měl dobrý vztah, od narození se o ně hodně staral. K rozpadu jeho manželství s matkou dětí došlo před 12 nebo 13 lety, matka se pak s dětmi odstěhovala nejprve do ■■■ do azylového domu a pak do ■■■ do azylového domu. Přesto byl každý den s dětmi, když chodil do práce, byl s nimi po práci. Jeho kontakty s dětmi ustaly v okamžiku, kdy dostal obvinění, s dětmi se nemohl stýkat, protože mu hrozila vazba, to mu říkali policisté i obhájce, takto ho poučil i státní zástupce při výslechu. Po skončení trestního řízení za dětmi šel, ale reagovaly chladně. Z výpovědi svědkyně ■■■ ■■■, sestry žalobce, vyplynulo, že žalobce se s dětmi po rozpadu manželství s jejich matkou zpočátku stýkal, pak se to nějak zvrtilo a přestali se stýkat. Asi před 10 lety se začali stýkat v menším rozsahu, i před obviněním ze zneužívání dětí matka kontakty otce s dětmi zamezovala, po obvinění se žalobce s dětmi nestýkal vůbec. Žalobce k výpovědi svědkyně uvedl, že tato nemohla vědět, v jakém rozsahu se s dětmi stýká, protože ji začal navštěvovat až po obvinění, navštěvoval ji tak jednou za půl roku a nesvědčoval se jí s tím, jak se stýká s dětmi. Z výpovědi svědkyně ■■■ ■■■, bývalé manželky žalobce, vyplynulo, že děti se se žalobcem stýkaly v době před jeho trestním stíháním pravidelně, každý víkend a někdy i v týdnu, svědkyně žalobci v kontaktu s dětmi nebránila. Během trestního stíhání se děti s otcem přestaly stýkat, bylo to na doporučení psychologů a bylo to doporučeno i žalobci. Znovu se začaly kontakty obnovovat v roce 2010 nebo 2011. Z výpovědi ■■■ ■■■, syna žalobce, vyplynulo, že s otcem se v době, než došlo k trestnímu stíhání, stýkaly každý den a hlavně o víkendech, chodily za ním dolů ke vchodu. Svědek si nevybavoval, že by jim matka v kontaktu s otcem bránila. Poté, co trestní stíhání skončilo, se s otcem začaly stýkat někdy koncem léta roku 2013. Během trestního stíhání nebyly s otcem v žádném kontaktu. Odvolací soud provedl také listinné důkazy z trestního spisu Okresního soudu v Hradci Králové sp. zn. 1T 35/2010, konkrétně záznamem o zahájení úkonů trestního řízení z 31. 7. 2009, usnesením z 31. 7. 2009, usnesením Okresního státního zastupitelství v Hradci Králové z 5. 10. 2009, protokolem o zadržení osoby podezřelé z 31. 7. 2009 a rozsudkem Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 17. 5. 2010 č. j. 1T 35/2010-192. Listinnými důkazy bylo prokázáno, že dne 31. 7. 2009 byly na základě oznámení ■■■ ■■■ zahájeny úkony trestního řízení ve věci žalobce J. C. pro podezření z pohlavního zneužívání. Usnesením Policie ČR ze dne 31. 7. 2009 č. j. xxx bylo zahájeno trestní stíhání žalobce jako obviněného ze spáchání trestného činu pohlavního zneužívání dle § 242 odst. 1, 2 tr. zák. Žalobcová stížnost proti tomuto usnesení byla usnesením Okresního státního zastupitelství v Hradci Králové ze dne 5. 10. 2009 č. j. 1ZT 206/2009-14 zamítnuta. Podle protokolu o zadržení osoby podezřelé ze dne 31. 7. 2009 byl žalobce uvedeného dne v 15.30 hodin zadržen na základě předchozího písemného souhlasu státního zástupce z důvodu podezření z trestného činu pohlavního zneužívání s tím, že je důvodná obava, že podezřelý bude působit na dosud nevyslechnuté svědky a že bude opakovat trestnou činnost, čímž jsou dány důvody vazby dle § 67 písm. b/ a c/ tr. řádu. Téhož dne v 22.45 hodin byl žalobce na pokyn státního zástupce propuštěn ze zadržení. Rozsudkem Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 17. 5. 2010 č. j. 1T 35/2010-192 byl žalobce zproštěn obžaloby, neboť nebylo

prokázáno, že se stal skutek, pro který byl stíhán. V odůvodnění rozsudku absentuje konstatování, že postupem státu došlo k zásahu do práv poškozeného.

Nárok žalobce se opírá o ust. § 31a a § 7 odst. 1 a § 9 odst. 1 zák. č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, ve znění pozdějších předpisů.

Podle § 7 odst. 1 cit. zák. právo na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím mají účastníci řízení, ve kterém bylo vydáno rozhodnutí, z něhož jim vznikla škoda. Dle § 8 odst. 1 cit. zák. nárok na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím lze, není-li dále stanoveno jinak, uplatnit pouze tehdy, pokud pravomocné rozhodnutí bylo pro nezákonnost zrušeno nebo změněno příslušným orgánem. Rozhodnutím tohoto orgánu je soud rozhodující o náhradě škody vázán.

Podle § 31a odst. 1 a 2 zák. č. 82/1998 Sb. bez ohledu na to, zda byla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem způsobena škoda, poskytuje se podle tohoto zákona též přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu. Zadostiučinění se poskytne v penězích, jestliže nemajetkovou újmu nebylo možno nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující. Při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění se přihlédně k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo.

Sama existence rozhodnutí, které bylo pro nezákonnost zrušeno, zakládá vyvratitelnou domněnku, že jím byla dotčené osobě způsobena imateriální újma, za kterou jí ve smyslu § 31a odst. 1 a 2 zák. č. 82/1998 Sb. náleží přiměřené zadostiučinění. Je věcí státu, zda se na základě okolností konkrétního případu pokusí danou domněnku vyvrátit. Prezentovaný závěr zaujal Nejvyšší soud ČR v rozhodnutí ze dne 23. 9. 2010 č. j. 30 Cdo 958/2009 pro případ uplatňování nároku na náhradu nemateriální újmy, vzniklé porušením práva na projednání věci v přiměřené lhůtě. Odvolací soud má za to, že totožný závěr platí i pro případ, kdy je uplatňován nárok na náhradu imateriální újmy vzniklé nezákonným rozhodnutím.

V souzené věci je splněn základní předpoklad pro vznik odpovědnosti za nemateriální újmu, a to existence rozhodnutí, které bylo pro nezákonnost zrušeno. Tímto rozhodnutím je usnesení o zahájení trestního stíhání ze dne 31. 7. 2009 č. j. xxx. Podle ustálené soudní praxe je rozhodnutí o zproštění obžaloby považováno za rozhodnutí, jímž bylo zrušeno pro nezákonnost předchozí usnesení o zahájení trestního stíhání. V daném případě je tímto rozhodnutím rozsudek Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 17. 5. 2010 č. j. 1T 35/2010-192, jenž nabyl právní moci dne 22. 6. 2010. Sama žalovaná v řízení připustila vznik imateriální újmy žalobci, resp. nesporeovala vznik nemajetkové újmy na straně žalobce, což vyplývá z jejích vyjádření při jednání okresního soudu konaném dne 21. 6. 2011. Namítala však, že s ohledem na okolnosti daného případu jako dostatečné zadostiučinění postačovalo vynesení rozsudku o zproštění žalobce obžaloby.

K posledně uvedenému názoru žalované se nelze přiklonit. Jak vyplynulo z rozsudku Nejvyššího soudu ČR vydaného v této věci konstatování porušení práva je formou zadostiučinění jen tehdy, jestliže stát prostřednictvím orgánu veřejné moci uzná, že jeho

postupem k zásahu do práv poškozeného a v důsledku toho ke vzniku nemajetkové újmy došlo. Takové konstatování v daném případě ve zprošťujícím rozsudku (rozsudek Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 17. 5. 2010 č. j. 1T 35/2010-192) chybí.

Z provedených důkazů vyplynulo, že v daném případě nebylo trestní řízení spojeno s omezením osobní svobody žalobce (resp. k omezení osobní svobody došlo jen na dobu 7 hodin a 15 minut), avšak žalobce byl policejními orgány, státním zástupcem a též svým obhájcem upozorněn na to, že kontaktování dětí by mohlo být hodnoceno jako ovlivňování svědků či pokračování v trestné činnosti, čímž by byly dány důvody vazby. To vyplývá z výpovědi žalobce a též nepřímě z důkazu protokolem o zadržení osoby podezřelé ze dne 31. 7. 2009. Trestní stíhání bylo vedeno v přiměřené době (od doby zahájení trestního stíhání do vynesení zprošťujícího rozsudku uplynula doba zhruba 10 měsíců). Žalobce nebyl trestním stíháním postižen v zaměstnání, neboť, jak sám uvedl, v době trestního stíhání pracoval jen příležitostně brigádně. Pověst žalobce u veřejnosti nebyla trestním stíháním žádným způsobem dotčena. To lze dovozovat z výpovědi svědků ■. ■. a ■. ■., kteří si na celou záležitost ani nepamatovali.

Na základě dokazování provedeného v tomto odvolacím řízení (výpověďmi žalobce, svědkyně ■. ■. a svědka ■. ■.) má odvolací soud prokázáno, že před zahájením trestního stíhání se žalobce se svými dětmi pravidelně a intenzivně stýkal (dle syna o víkendech a každý den, zpravidla po práci, dle matky dětí o víkendech a někdy v týdnu). Výpověď svědkyně ■. ■. (o kterou opíral odvolací soud skutkové závěry v předchozím rozhodnutí) ohledně kontaktů žalobce s dětmi je rozdílná od výpovědi žalobce a uvedených svědků. Žalobce objasnil, že se sestrou nebyl v tak častém kontaktu a nesevěroval se jí s tím, jak se stýká s dětmi. Sestru začal více navštěvovat v době trestního stíhání a to se s dětmi stýkat nemohl. Lze tedy dovozovat, že svědkyně vypovídala spíše o událostech, k nimž došlo až po zahájení trestního stíhání. Její výpověď o kontaktech dětí s otcem před trestním stíháním je zcela osamocená, a proto jí odvolací soud neuvěřil. Když navíc výpověď přímých účastníků kontaktu (tj. výpověď syna, jeho matky a žalobce) má větší důkazní sílu, neboť ti to byli přímými účastníky kontaktů. Z uvedeného tedy lze uzavřít, že vedením trestního stíhání došlo k citelnému zásahu do rodinného života žalobce.

Žalobci tedy vzniklo právo na imateriální újmu. Zbývalo posoudit, v jakém rozsahu by měla být imateriální újma přiznána. Výpověďmi žalobce a svědků bylo prokázáno, že žalobce se s dětmi stýkal velmi intenzivně, každý víkend a někdy i v týdnu.

Podle judikatury Nejvyššího soudu ČR (viz např. rozhodnutí ze dne 31. 5. 2012 sp. zn. 30 Cdo 914/2011) „při úvaze o formě a výši odškodnění v případě nezákonného omezení osobní svobody je třeba přihlídnout ke třem základním kritériím, kterými zpravidla jsou: povaha trestní věci, celková délka omezení osobní svobody a následky v osobní sféře poškozené osoby. Samotné držení ve vazbě má z povahy věci negativní dopady do svobody pohybu či do práva na soukromí, a v tomto ohledu výkon vazby sám o sobě působí újmu na základních právech, svobodách a důstojnosti dotčené osoby. Adekvátním odškodněním je částka v rozmezí 500 Kč až 1.500 Kč za jeden den trvání vazby, v jejímž rámci soud promítne jiné, zde uvedené a popřípadě neuvedené okolnosti svého posuzování. K tomuto rozmezí je však nutno přistupovat pouze jako k orientačnímu s tím, že podléhá toliko úvaze soudu v konkrétním případě, k jaké částce dospěje.“

Žalobce v případě trestního stíhání nebyl držen ve vazbě, avšak s ohledem na povahu trestní věci mu bylo doporučeno nekontaktovat děti, ve vztahu k dětem byl omezen stejně jako kdyby ve vazbě držen byl. Přerušování kontaktů s dětmi pak pro žalobce mělo velmi citelné následky v osobní sféře, když došlo k ochladnutí citových vztahů dětí k němu. Odvolací soud má proto za to, že lze za adekvátní odškodnění považovat rozsah odškodnění jako v případě vazby, tj. 500 Kč až 1.500 Kč za den. Za dobu zhruba 10 měsíců trestního stíhání by žalobce, nebýt trestního stíhání, byl v kontaktu s dětmi minimálně po dobu 138 dnů (46 sobot, 46 nedělí a minimálně jeden pracovní den v týdnu, tedy rovněž 46). Při odškodnění 1.200 Kč za den, které odvolací soud považuje za přiměřené vzniklé újme žalobce, by tak žalobci vzniklo právo na náhradu 165.600 Kč. Žalobce požadoval náhradu ve výši 150.000 Kč a soud je vázán návrhem, proto odvolací soud uzavírá, že nárok žalobce na odškodnění imateriální újmy ve výši 150.000 Kč je důvodný.

S ohledem na shora uvedené závěry odvolací soud rozsudek okresního soudu jako věcně správný podle § 219 o. s. ř. potvrdil včetně výroku o náhradě nákladů řízení. Náklady řízení žalobce před okresním soudem tvoří náklady jeho právního zastoupení, které v době rozhodování okresního soudu byly určeny dle vyhl. č. 484/2000 Sb. na částku 41.160 Kč. Vyhláška 484/2000 Sb. byla s účinností od 7. 5. 2013 zrušena nálezem Ústavního soudu ze dne 17. 4. 2013 sp. zn. Pl. ÚS 25/12. Jelikož soud musí rozhodovat podle stavu, který tu je v době vyhlášení rozhodnutí (§ 154 odst. 1 o. s. ř.), bylo třeba náklady přepočítat dle vyhl. č. 177/1996 Sb. Dle této vyhlášky by žalobce měl právo na náhradu nákladů právního zastoupení ve výši 44.770 Kč (odměna advokáta za 5 úkonů právní služby po 7.100 Kč, paušální náhrada hotových výdajů příslušející ke každému úkonu po 300 Kč a náhrada daně z přidané hodnoty v částce 7.770 Kč). Žalobce však výrok o náhradě nákladů řízení odvoláním nenapadl a k odvolání žalované nelze rozhodnout ve prospěch žalobce (v neprospěch žalované). Proto odvolací soud rozsudek okresního soudu potvrdil též ve výroku o nákladech řízení. Jelikož v odvolacím řízení došlo k ukončení právního zastoupení žalobce na základě dohody mezi ním a zástupcem, je žalovaná povinna nahradit náklady řízení před okresním soudem přímo žalobci.

Žalobce se s úspěchem ubránil odvolání žalované, má proto vůči ní podle § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř. právo na náhradu nákladů, které v odvolacím řízení účelně vynaložil. Jedná se o náklady jeho právního zastoupení v celkové částce 35.816 Kč. Tyto náklady tvoří odměna advokáta za 4 úkony právní služby (sepis vyjádření k odvolání z 27. 12. 2011, účast u odvolacího jednání dne 11. 1. 2012, sepis dovolání z 25. 4. 2012 a účast u odvolacího jednání dne 2. 12. 2013) po 7.100 Kč dle § 7 bod 5. vyhl. č. 177/1996 Sb., paušální náhrada hotových výdajů příslušející ke čtyřem úkonům právní služby po 300 Kč dle § 13 odst. 1 a 3 vyhl. č. 177/1996 Sb. a náhrada daně z přidané hodnoty ve výši 21 %, tj. v částce 6.216 Kč (§ 137 odst. 3 o. s. ř. a zák. č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů). Lhůta k zaplacení nákladů byla stanovena dle § 160 odst. 1 o. s. ř.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku je přípustné dovolání, jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně

anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak. Dovolání lze podat do dvou měsíců od doručení rozsudku u Okresního soudu v Hradci Králové a rozhoduje o něm Nejvyšší soud ČR se sídlem v Brně.

V Hradci Králové dne 20. ledna 2014

Mgr. Šárka Petrová v. r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení: